Uwagi do bibliografii biblijnej w „Bibliografii polskiej” Estreicherów

Ks. Rajmund Pietkiewicz
(PWT Wrocław)

Gdzie znajdują się opisy druków biblijnych w „Bibliografii polskiej”?

- HASŁA RZECZOWE/TYTUŁOWE:
    - **„Biblia”, E, t. 13, s. 13-45 (wyd. całej Biblii i NT)**
    - „Biblia”, E XIX, t. 2, s. 237-241 (wyd. całej Biblii)
    - „Testament”, E XIX, t. 4, s. 501-502 (wyd. NT)
    - „Testament (Nowy)”, E XIX, t. 7 (dopeł.), s. 208 (wyd. NT i NT+Ps)

- AUTORSKIE (przykładowe):
    - **„Dawid”, E, t. 15, s. 61-84 (psalmy)**
    - „Salomon”, E, t. 27, s. 39.
    -„Pussman Krzysztof”, E, t. 25, s. 412-413 („Historia bardzo cudna…”, od 1543)
    - „Rej Mikołaj”, E, t. 26, s. 174. 176 („Apokalipsis”, 1565; „Komentarz do Hozeasza”, 1559)
    - „Theodor Witt”, E, t. 31, s. 137 („Komentarz do Hozeasza”, 1559)
    - „Wujek Jakób”, E, t. 33, s. 383-386 („Ewangelie y epistoły”, od 1593)
    - „Wujek Jakób”, E XIX, t. 5, s. 174-177 (przedruki całości i różnych części Biblii)
    - „Wujek Jakób”, E XIX, t. 4 (dopeł.), s. 550-551 (wyd. całej Biblii, EwEp)

- RÓŻNE/TYTUŁOWE (?):
    - „Historya”, E, t. 18, s. 223 (np. tzw. Ewangeliarz Unglera z 1527/8)

I.
Przekłady biblijne Szymona Budnego

Apokr+NT SzB 1570
(E, t. 13, 29)

— Księgi ktore po Grecku zową Apokryfa, to iest kryiome księgi. w 4ce, k. 121. — Nowy Testament z Greckiego na polski ięzyk s pilnością przełożony. [Na końcu na odwr. str. karty nlb.:] Drukowano w Nieświeżu nakładem Pana Macieja Kawieczyńskiego Starosty Nieświeskiego. Przez Daniela Drukarza z Łęczyce Roku Pańskiego 1570. w 4ce, kart l. 144 i 1 nlb.

Druk goc. drobny, drukowane w dwie kolumny tekst drukowany otoczony podwójną linijką.

Tłumaczenie zgodne z wydaniem r. 1572. Tylko w Testamencie Nowym nie ma przypisków ale tylko konkordancye.

12—17. podaje dokładnie różnice od edycyi Biblii z r. 1572.

Ossol. — St. Potock. — W Brzeżanach. — Szembek.

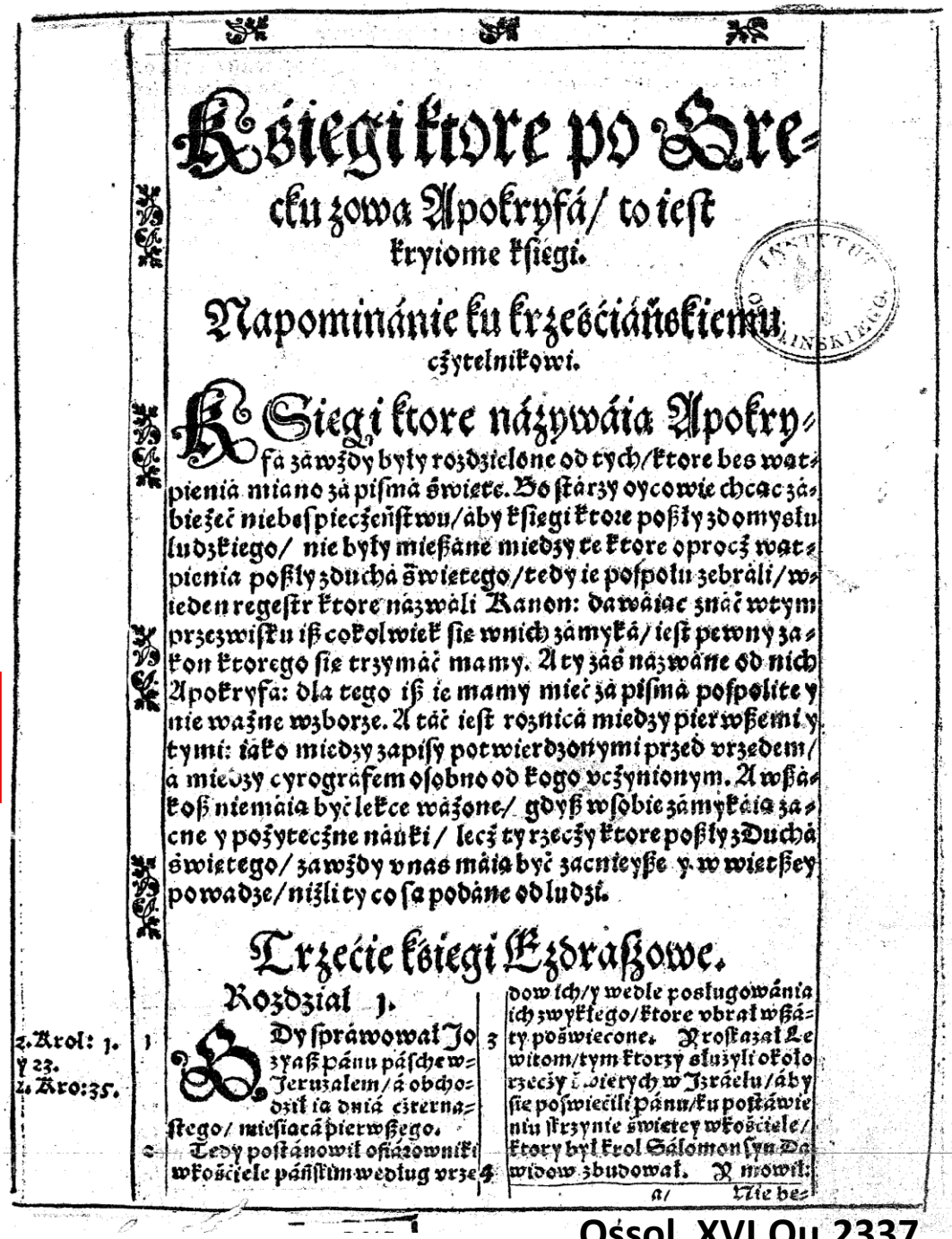

Księgi ktore po Grecku zowa Apokryfá/ to iest kryiome księgi.

Napominánie ku krześćiáńskiemu czytelnikowi.

KSiegi ktore názywáia Apokryfá záwżdy były rozdzielone od tych/ktore bes watpienia miano zá pismá świete. Bo stárzy oycowie chcąc zábieżeć niebespieczeństwu/áby księgi ktore pośły zdomysłu ludzkiego/ nie były mieszáne miedzy te ktore oprocz watpienia pośły zducha świetego/tedy ie pospołu zebráli/w ieden regestr ktore názwáli Kanon: dawáiąc znáć wtym przezwisku iż cokolwiek sie wnich zámyká/ iest pewny zakon ktorego sie trzymáć mamy. A ty záś názwáne od nich Apokryfa: dla tego iż ie mamy mieć zá pismá pospolite y nie ważne wzborze. A táć iest roznicá miedzy pierwszemi y tymi: iáko miedzy zapisy potwierdzonymi przed vrzędem/ á miedzy cyrografem osobno od kogo vczynionym. A wszákoż niemáia być lekce ważone/ gdyż wsobie zámykáią zacne y pożyteczne náuki/ lecz ty rzeczy ktore pośły zDuchá świetego/ zawżdy vnas máią być zacnieysze y w więtszey powadze/niżli ty co sa podáne od ludzi.

Trzecie księgi Ezdraszowe.

Rozdział 1.

2. Krol: 1. y 23. 2. Kro: 35.

1 SDy spráwował Jozyasz pánu páschę w Jeruzalem/á obchodził ia dniá czternastego/ miesiacá pierwszego.

2 Tedy postánowił ofiárowniki wkościele páńskim według vrzędow ich/y wedle posługowánia ich zwykłego/ktore vbrał wszáty poświecone. Y roskazał Lewitom/tym ktorzy służyli około rzeczy świętych w Izráelu/áby sie poświęcili pánu/ku postáwieniu skrzynie świętey wkościele/ ktory był krol Sálomon syn Dawidow zbudował. Y mowił:

3

4

a/ Nie be-

Ossol. XVI.Qu.2337

Apokr+NT SzB 1570
(E, t. 13, 29)

— Księgi ktore po Grecku zową Apokryfa, to iest kryiome księgi. w 4ce, k. 121. — Nowy Testament z Greckiego na polski ięzyk s pilnością przełożony. [Na końcu na odwr. str. karty nlb.:] Drukowano w Nieświeżu nakładem Pana Macieja Kawieczyńskiego Starosty Nieświeskiego. Przez Daniela Drukarza z Łęczyce Roku Pańskiego 1570. w 4ce, kart l. 144 i 1 nlb.

Druk goc. drobny, drukowane w dwie kolumny tekst drukowany otoczony podwójną linijką.

Tłumaczenie zgodne z wydaniem r. 1572. Tylko w Testamencie Nowym nie ma przypisków ale tylko konkordancye.

Jocher 2267 i Noty. — Bandt H. kr. p. II 12—17. podaje dokładnie różnice od edycyi Biblii z r. 1572.

Ossol. — St. Potock. — W Brzeżanach. — Szembek.

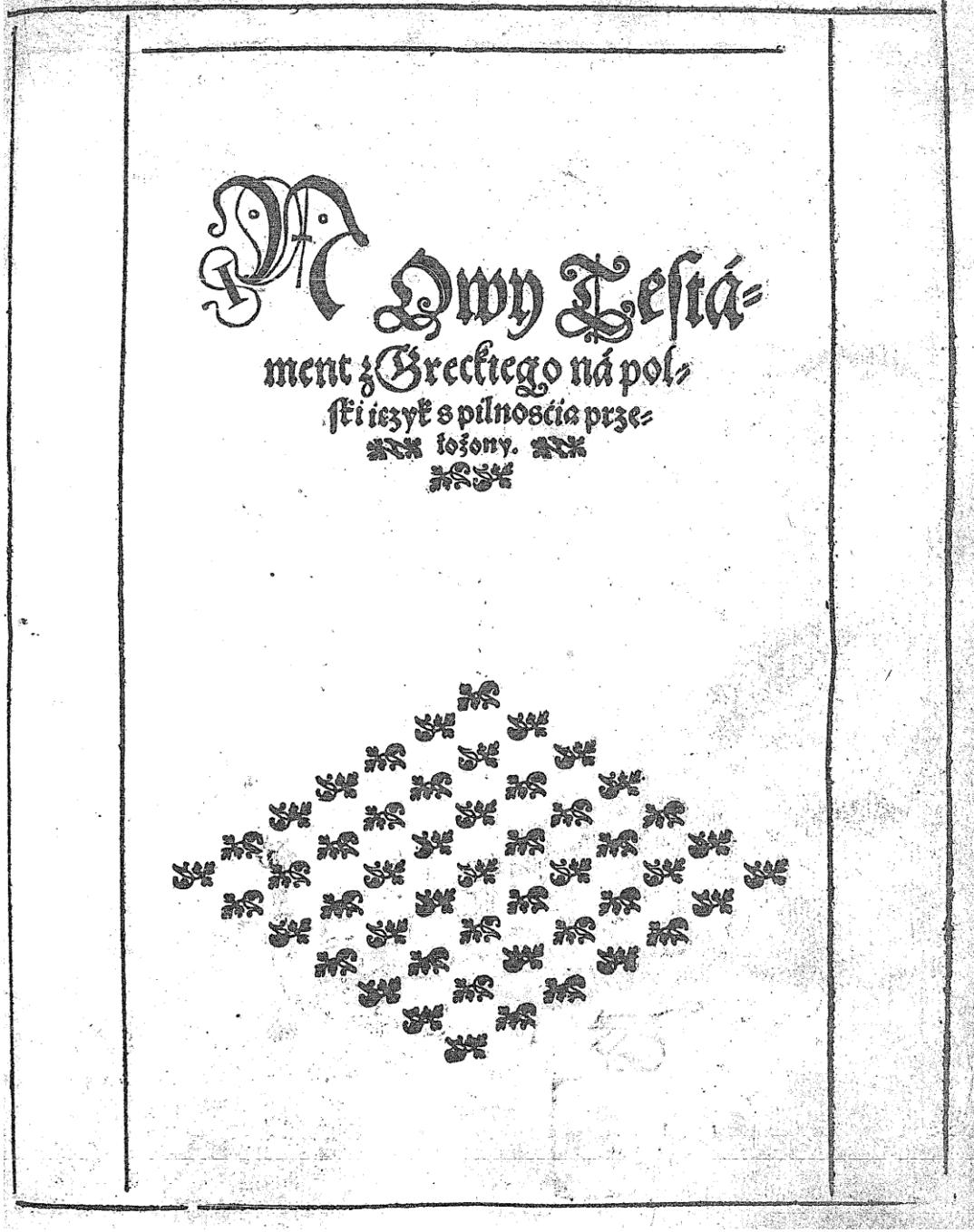
Nowy Testá-
ment z Greckiego ná pol-
ski ięzyk s pilnością prze-
łożony.

Ossol. XVI.Qu.2337

Apokr+NT SzB 1570
(E, t. 13, 29)

— Księgi ktore po Grecku zową Apokryfa, to iest kryiome księgi. w 4ce, k. 121. — Nowy Testament z Greckiego na polski ięzyk s pilnością przełożony. [Na końcu na odwr. str. karty nlb.:] Drukowano w Nieświeżu nakładem Pana Macieja Kawieczyńskiego Starosty Nieświeskiego. Przez Daniela Drukarza z Łęczyce Roku Pańskiego 1570. w 4ce, kart l. 144 i 1 nlb.

Druk goc. drobny, drukowane w dwie kolumny tekst drukowany otoczony podwójną linijką.

Tłumaczenie zgodne z wydaniem r. 1572. Tylko w Testamencie Nowym nie ma przypisków ale tylko konkordancye.

Jocher 2267 i Noty. — Bandt H. kr. p. II 12—17. podaje dokładnie różnice od edycyi Biblii z r. 1572.

Ossol. — St. Potock. — W Brzeżanach. — Szembek.

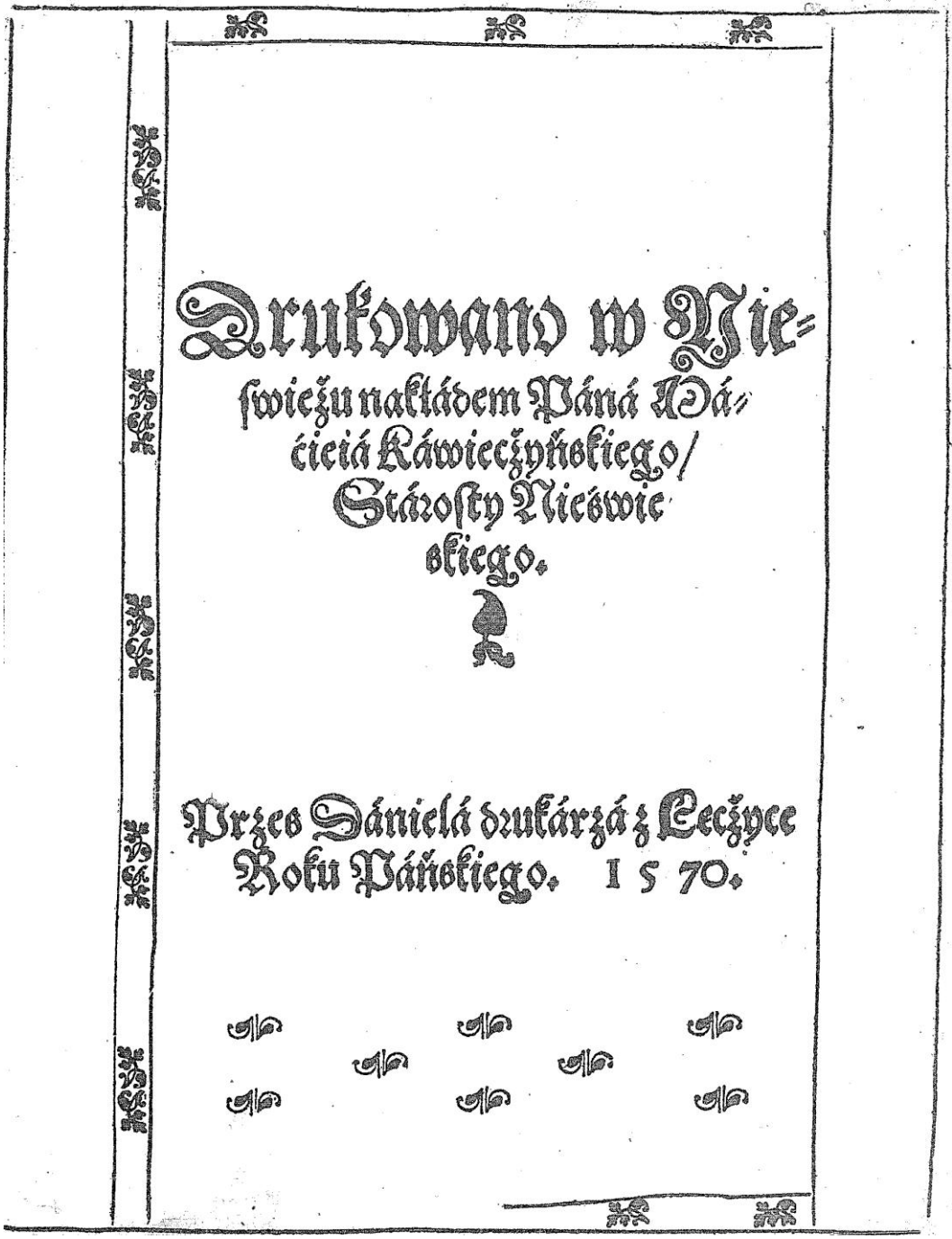

Drukowano w Nieswieżu nakładem Pána Macieiá Káwieczyńskiego/ Stárosty Nieświeskiego.

Przez Dánielá drukárzá z Łeczyce Roku Páńskiego. 1570.

Ossol. XVI.Qu.2337

BSzB 1572 (E, t. 13, 17-18)

— To iest, księgi stárego y nowego przymierza, znowu z ięzyká Ebreyskiego, Grecskiego y Łácińskiego, na polski przełożone.

(Tytuł ozdobiony do okoła lichemi drzeworytami. Osobny tytuł i liczbowanie kart mają idące po testamencie starym:)

Księgi ktore po grecku zową Apokryfá, to iest kryiome księgi.

(Osobny tytuł i liczbowanie kart mają następnjące po tem:)

Księgi nowego przymierza, ktore pospolićie Nowym testámentem zową, teraz znowu z wielką pracą, y z pilnym popráwieniem, z grecskiego na polski ięzyk przetłumáczone, ktorych porządek ná drugiey stronie tey kárty masz położony. 5 Moszech: 18. Dziei: 3. 5. 7. Proroká wzbudze iym (mówi Jehowá) z pośrzodku i t. d. (wierszy 6 cytaty).

(Porządek jest istotnie na odwrocie. U spodu ostatniej strony omyłek stoi:)

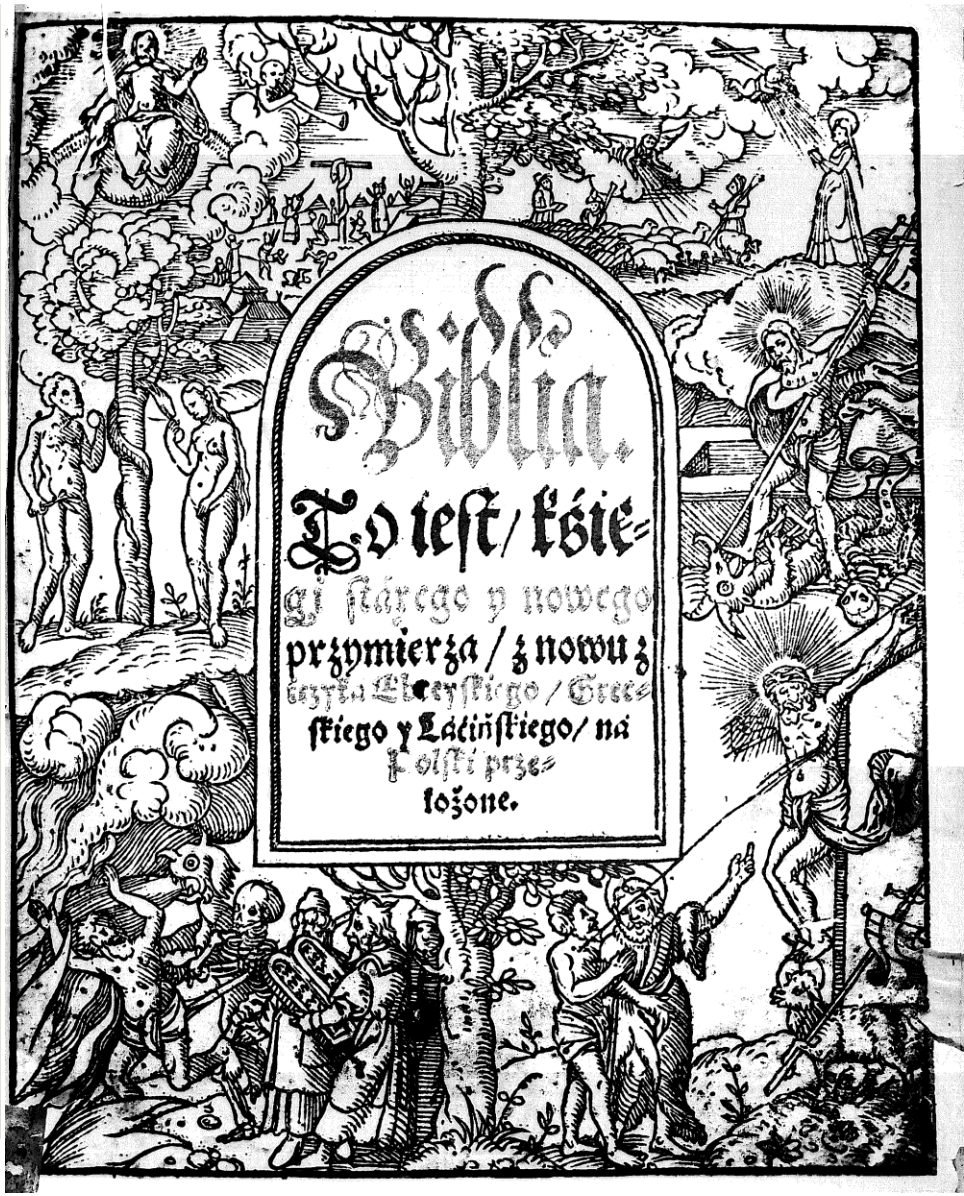

Czartor. — Czetwert. — Dziedusz. — Dzików — Jagiell. — Kórnik. — Kijows. — Krasińs.

Wa BU Sd.614.300

BSzB 1572 (E, t. 13, 17-18)

— To iest, księgi stárego y nowego przymierza, znowu z ięzyká Ebreyskiego, Grecskiego y Łácińskiego, na polski przełożone.

(Tytuł ozdobiony do okoła lichemi drzeworytami. Osobny tytuł i liczbowanie kart mają idące po testamencie starym:)

Księgi ktore po grecku zową Apokryfá, to iest kryiome księgi.

(Osobny tytuł i liczbowanie kart mają następnjące po tem:)

Księgi nowego przymierza, ktore pospolićie Nowym testámentem zową, teraz znowu z wielką pracą, y z pilnym popráwieniem, z grecskiego na polski ięzyk przetłumáczone, ktorych porządek ná drugiey stronie tey kárty masz położony. 5 Moszech: 18. Dziei: 3. 5. 7. Proroká wzbudze iym (mówi Jehowá) z pośrzodku i t. d. (wierszy 6 cytaty).

(Porządek jest istotnie na odwrocie. U spodu ostatniej strony omyłek stoi:)

Księgi
Nowego Przymierza/
Ktore pospolićie Nowym Testámentem zowa/ teraz z nowu z wielka praca/y z pilnym popráwieniem/z Grecskiego ná Polski ięzyk/przetłumáczone.

Ktorych porządek ná drugiey stronie tey kárty maß położony.

5. Moßeh: 18. Dziei: 3. 5. 7.

Proroká wzbudze iym (mowi Jehowá) z pośrzodku bráciey iych/iáko ciebie. A dam słowá moie w vstá iego/y bedzie mowić do nich wßytko/co mu roskaże. Słuchayćież go we wßytkim / cokolwiek rzecże kwám. A bedzie/ że każda dußá ktoraby nie słuchała Proroká onego/ wygladzona bedzie z ludu.

Ossol.XVI.Qu.2339

BSzB 1572 (E, t. 13, 17-18)

— To iest, księgi stárego y nowego przymierza, znowu z ięzyká Ebreyskiego, Grecskiego y Łácińskiego, na polski przełożone.

(Tytuł ozdobiony do okoła lichemi drzeworytami. Osobny tytuł i liczbowanie kart mają idące po testamencie starym:)

Księgi ktore po grecku zową Apokryfá, to iest kryiome księgi.

(Osobny tytuł i liczbowanie kart mają następnjące po tem:)

Księgi nowego przymierza, ktore pospolićie Nowym testámentem zową, teraz znowu z wielką pracą, y z pilnym popráwieniem, z grecskiego na polski ięzyk przetłumáczone, ktorych porządek ná drugiey stronie tey kárty masz położony. 5 Moszech: 18. Dziei: 3. 5. 7. Proroká wzbudze iym (mówi Jehowá) z pośrzodku i t. d. (wierszy 6 cytaty).

(Porządek jest istotnie na odwrocie. U spodu ostatniej strony omyłek stoi:)

Drukowano w drukárni y nakłádem godney pámięći, Pana Mácieia Kawieczyńskiego stárosty Nieświskiego. A skończono zá pilnym stárániem po śmierći ie° y nakłádów dołożeniem, bráciey ie°, Paná Hektorá y Paná Albrychtá Káwieczyńskich, przez Daniela drukárza z Łęczyce, Roku od narodzenia Syná Boże° 1572. mieśiąca Czerwca. 15. dnia. Bez wyr. miejsca druku (w Nieświeżu). w 4ce. Razem prócz tytułu głównego k. nlb. 11. test. stary k. 468. Apokryfa 122 k. (liczbowanie kart od k. 86 pomylone i współcześnie piórem przerabiane). Nowy test. prócz tytułu k. 143 i k. nlb. 6. Tu liczbowanie kart w druku zmylone i od k. 91. piórem współcześnie poprawiane. W Starym test. karty 211, 212, 213, 214 mylnie są poznaczone 2011, 2012, 2013, 2014.

Czartor. — Czetwert. — Dziedusz. — Dzików — Jagiell. — Kórnik. — Kijows. — Krasińs.

twach vstámoie / wyloie skry-
tości od záloženia świátá.
36. Tedy opuściwszy tłuszcie szedł
37. wdom Jezus. Y przystąpili
ku niemu vczniowie ieo mowiąc:
Rospowiedz nam podobieńs-
38. twho stokłosu polnego. On
záś odpowiedáiąc rzekł im: On
co siele dobre nasienie/ iest syn
człowieczy/ záś rola iest świát/
A dobre nasienie/ ci są synowie
kroleśtwá/ záś stokłos są syno
39. wie złośćiwego. Záś nieprzy-
iaciel ktory ji siele iest dyabeł.
Záś żniwo/ skończenie wieku iest
40 Záś żeńcy Aniołowie są. Já-
ko przeto zbieráią stokłos y o-
gniem żgą/ ták bedzie w skończie
41. niu wieku tego. Posle syn czło-
wieczy ániołу swoie/ y zbiorą z
kroleśtwa iego wszytkie zawá-
dy y czyniących nieprawość/
42 Y wyrzuca ich do kominá o-
gnistego. Tám bedzie płácz y
43 zgrzytánie zebow. Tedy spra-
wiedliwi záświecą iako słońce
w kroleśtwie oycá swego. A to
ma vszy słuchác / niech słyszy.
44 Záśie podobne iest kroleśtwo
niebieskie / skárbowi skrytemu
w roli/ ktory nálazszy człowiek
zákrył/ y od rádości iego idzie y
wszytko co ma przedáie/ y kupu
45 ie rolą one. Záśie/ podobne
iest kroleśthwo niebieskie czło-
wiekowi kupcowi szukáiącemu
46 dobrych pereł/ A ktory nálaz-
szy iedne wielce drogą perłę /
szedszy przedáie wszytko co ma/
47 y kupuie one. Záśie/ podobne
iest kroleśtwo niebieskie / nie-
wodowi zápuszczonemu do mo-
rzá/ y skáiędego rodzáiu zbieráią-
48 cemu/ A ktory gdy sie nápeł-
nił wywlekli ná brzeg/ y siedzą-
cy zebrali dobre do sedow / záś
49 gnile precz odrzucili. Ták be-
dzie w skończeniu wieká. Wyni-
da ániołowie y wyłacią złośli-
wych s pośrodku spráwiedli-

Mar: 4. 13.
1. Cor. 3. 9.
Obiáw. 14. 15.
Joel: 3. 13.
Dán. 12. 3.
Mád. 3. 7.
Már. 4.
Luk. 4.
Jon. 6. 44.
Mar: 6. 2.
Luc: 4. 16.
Már. 6. 14.
Luk. 4. 24.
Joán. 4. 44.
Már. 6. 15.
Luk. 9. 7.
Mar: 6. 16.
Luc: 3. 19.
Luk. 9.
3. Moy. 18.
Mat: 21. 26.
Mar: 6. 20.
Mat: 25. 32.

50. wych/ Y wyrzuca ich do komi-
ná ognistego. Tám bedzie
płácz y zgrzytánie zebow.
51. Mowi im Jezus: zrozumie-
liśćieli to wszytko? Mowią mu:
52. Ták pánie. On záś rzekł im:
Dla tego káżdy vczony wpismie
náucion do kroleśtwá niebieskie
go/ podobny iest człowiekowi
domowemu gospodarzowi/ kto
ry wyrzuca s skárbu swego no-
we y wiotche.
53. Y stáło sie gdy
skończył Jezus teto podobieńs-
twá/ przeniosł sie z onad/
54 Y przyszedszy do oyczyzny
swey/ vczył ich w kole ich/ áż sie
sami dziwowáli y mowili: Skad
temu mądrość tá y mocy?
55. Nie tenli iest cieśle syn? Nie
mátkeli iego zowa Márya? Y
bráćia iego Jákob y Joses y Sy-
mon y Judá?
56. Y siostry iego
nie wszytkieli v nas są? Ská
przeto temu oto to wszytko?
57 Y obrażáli sie w nim. Záś Jezus
rzekł im: Nie iest prorok beze-
cześć tylko w oyczyznie swoiey/ y
w domu swoim
58 Y nie vczynił
tám mocy mnogich dla niewiá-
ry ich.

Rozdział 14.

1. W Onym czásie vsły-
szał Herod sluch o Je-
zusie.
2. Rzekł sług-
om swoim: Ten iest
Johan krzćiciel/ ten powstał od
martwych/ y dla tego mocy czy-
nia w nim.
3. Bo Herod poima
wszy Johaná związał go y posa-
dził w ciemnicy prze Herodyá-
de żone Filipá bratáswego.
4. Mawiał bo iemu Johan: Nie
5. godzi sie tobie mieć oney. A
chcąc ieo zábić bał sie tłuszczey/
iż iáko proroká mieli iego.
6. A gdy były imieniny Hero-
dowe/ táńcowáłá corká Hero-
dyády w pośrodku/ y spodobáłá
sie He-

Már. 6. 15.
Luk. 9. 7.
Mar: 6. 16.
Luc: 3. 19.
Luk. 9.
3. Moy. 18.
Mat: 21. 26.
Mar: 6. 20.

twach vstámoie / wyloie skry-
tości od záloženia świátá.
36. Tedy opuściwszy tłuszcie szedł
37. wdom Jezus. Y przystąpili
ku niemu vczniowie ieo mowiąc:
Rospowiedz nam podobieńs-
38. twho stokłosu polnego. On
záś odpowiedáiąc rzekł im: On
co siele dobre nasienie/ iest syn
człowieczy/ záś rola iest świát/
A dobre nasienie/ ci są synowie
kroleśtwá/ záś stokłos są syno
53. wie złośćiwego. Záś nieprzy-
iaciel ktory ji siele iest dyabeł.
Záś żniwo/ skończenie wieku iest
40 Záś żeńcy Aniołowie są. Já-
ko przeto zbieráią stokłos y o-
gniem żgą/ ták bedzie w skończie
41. niu wieku tego. Posle syn czło-
wieczy ániołу swoie/ y zbiorą z
kroleśtwa iego wszytkie zawá-
dy y czyniących nieprawość/
42 Y wyrzuca ich do kominá o-
gnistego. Tám bedzie płácz y
43 zgrzytánie zebow. Tedy spra-
wiedliwi záświecą iako słońce
w kroleśtwie oycá swego. A to
ma vszy słuchác / niech słyszy.
44 Záśie podobne iest kroleśtwo
niebieskie / skárbowi skrytemu
w roli/ ktory nálazszy człowiek
zákrył/ y od rádości iego idzie y
wszytko co ma przedáie/ y kupu
45 ie rolą one. Záśie/ podobne
iest kroleśthwo niebieskie czło-
wiekowi kupcowi szukáiącemu
46 dobrych pereł/ A ktory nálaz-
szy iedne wielce drogą perłę /
szedszy przedáie wszytko co ma/
47 y kupuie one. Záśie/ podobne
iest kroleśtwo niebieskie / nie-
wodowi zápuszczonemu do mo-
rzá/ y skáiędego rodzáiu zbieráią-
48 cemu/ A ktory gdy sie nápeł-
nił wywlekli ná brzeg/ y siedzą-
cy zebrali dobre do sedow / záś
49 gnile precz odrzucili. Ták be-
dzie w skończeniu wieká. Wyni-
da ániołowie y wyłacią złośli-
wych s pośrodku spráwiedli-

Obiáw. 14.
Dán. 12.
Mád. 3.

50. wych/ Y wyrzuca ich do komi-
ná ognistego. Tám bedzie
płácz y zgrzytánie zebow.
51. Mowi im Jezus: zrozumie-
liśćieli to wszytko? Mowią mu:
52. Ták pánie. On záś rzekł im:
Dla tego káżdy vczony wpismie
náucion do kroleśtwá niebieskie
go/ podobny iest człowiekowi
domowemu gospodarzowi/ kto
ry wyrzuca s skárbu swego no-
we y wiotche.
53. Y stáło sie gdy
skończył Jezus teto podobieńs-
twá/ przeniosł sie z onad/
54 Y przyszedszy do oyczyzny
swey/ vczył ich w kole ich/ áż sie
sami dziwowáli y mowili: Skad
temu mądrość tá y mocy?
55. Nie tenli iest cieśle syn? Nie
mátkeli iego zowa Márya? Y
bráćia iego Jákob y Joses y Sy-
mon y Judá?
56. Y siostry iego
nie wszytkieli v nas są? Ská
przeto temu oto to wszytko?
57 Y obrażáli sie w nim. Záś Jezus
rzekł im: Nie iest prorok beze-
cześć tylko w oyczyznie swoiey/ y
w domu swoim
58 Y nie vczynił
tám mocy mnogich dla niewiá-
ry ich.

Rozdział 14.

1. W Onym czásie vsły-
szał Herod sluch o Je-
zusie.
2. Rzekł sług-
om swoim: Ten iest
Johan krzćiciel/ ten powstał od
martwych/ y dla tego mocy czy-
nia w nim.
3. Bo Herod poima
wszy Johaná związał go y posa-
dził w ciemnicy prze Herodyá-
de żone Filipá bratáswego.
4. Mawiał bo iemu Johan: Nie
5. godzi sie tobie mieć oney. A
chcąc ieo zábić bał sie tłuszczey/
iż iáko proroká mieli iego.
6. A gdy były imieniny Hero-
dowe/ táńcowáłá corká Hero-
dyády w pośrodku/ y spodobáłá
sie He-

Már. 4.
Luk. 4.
Jon. 6.
Már. 6. 14.
Luk. 4. 24.
Joán. 4.
Már. 6. 15.
Luk. 9. 7.
Luk. 9.
3. Moy. 18.

Apokr+NT SzB 1570, k. B1v
Ossol. XVI.Qu.2337

BSzB 1572, k. B1v
Ossol.XVI.Qu.2339

ry ich.

Rozdział 14.

W Onym czásie vsły-
sał Herod sluch o Je-
zusie. Mrzekł slu-
gom swoim: Ten iest

Már. 6. 15
Luk. 9. 7.
Mat. 6. 16
19

ry ich.

Rozdział 14.

W Onym czásie vsły-
sał Herod sluch o Je-
zusie. Mrzekł slu-
gom swoim: Ten iest

Már. 9.
Luk. 9.

Bytko:
Záš Jezus
orok beze-
eswoiey/y
nie vczynił
ola niewiá-

Már. 5. 14
Luk. 4. 24
Joán. 4. 44

Bytko:
Záš Jezus
orok beze-
eswoiey/y
nie vczynił
lá niewiá

Már. 5.
Luk. 4.
Joán. 4.

A gdy były imieniny Hero
dowe/ táńcowáłá corká Hero
dyády w pośrodku/y sprodobáłá
sie He-

A gdy były imieniny Hero
dowe/ táńcowáłá corká Hero
dyády w pośrodku/y sprodobáłá
sie He-

Apokr+NT SzB 1570, k. B2v
Ossol. XVI.Qu.2337

BSzB 1572, k. B2v
Ossol.XVI.Qu.2339

sie Herodowi / Nzátym sprzy
siega obiecał iey dáć cięgoby
prosiłá. Oná záś náprawiona
od mátki swey / Day mi rzek
łá / tu na misie głowe Johánná
krzćićiela. Nzafrásował sie
krol / ále przeklatwy (dla) siedza
cych z nim rostazał dáć iey. N
posławszy ściał Johánná w ćiem
nicy. Nprzyniesiono głowe
iego ná misie / y dano pánience /
y odniosłá mátce swoiey. N
przyszedszy vczniowie iego w
zieli ćiało iego / y pogrzebli ie.
Nszedszy opowiedzieli Jezuso
wi. Nvsłyszawszy Jezus o
szedł z onad włodzi ná puste
mieysce sam. A vsłyszawszy
tłuszcze / szły zá nim pieszo z
miast. Nwyszedszy Jezus v
zrzał tłuszcze wielką y rozlito
wał sie nád nimi / y vzdrowił
niemocne ich. Gdyzáś był
wiecior przystąpili kniemu v
cżniowie iego mowiąc: puste
iest mieysce / y godzina iuż mi
nełá / odpuść tłuszcze / áby szed
szy do wśi kupiliby sobie iedze
nia. Záś Jezus rzekł im: Nie
potrzebá im iść. Dayćie wy im
ieść. Oni zaś rzekli iemu: Nie
mamy tu tylko pięćioro chlebá
á dwie Rybie. On záś rzekł:
przynieśćie mi ie sam. N ro
stazawszy tłuszćiam sieść ná tra
wie. Wziąwszy pięć chlebow y
dwie rybie / błogosławił / y po
łamawszy dał vczniom chleby /
vczniowie záś tłuszćiam. N
iedli wszyscy y náiedli sie. N ná
bráli co zbyło vłomkow dwá
naśćie koszow pełnych. Jedza
cych záś było táko pięćthysięcy
bez niewiast y pácholat. N
wnet przymusił Jezus vczni
swe w śiesć do łodzi / y naprzod
iść ná druga strone / áby ros
puścił tłuszcze. A odpuściwszy
tłuszcze wszedł ná gore osobno
modlić sie A gdy był wiecior

Már. 6. 22
Łuk. 9. 10
Joan. 6. 2

Mar: 16.

Mar: 6: 38.
Łuk: 9. 13.
Joan: 6. 5

Mar. 6. 47.
Joan. 6. 16.

24. sam ieden był tám: Lodz záś iuż
ná śrzod morzá byłá miotána
walmi. Był bo przećiwny wiátr.
25. Ćiwartey záś strażey nocney
przyszedł do nich Jezus chodzac
po morzu. 26. N vwidziawszy go
vczniowie po morzu chodzące
go sthrwożyli sie mowiąc: O
bludá iest. N od strachu krzy
kneli. 27. Wnet záś przemowił
knim Jezus mowiąc. Vfayćie
ia iestem nieboyćie sie. 28. Odpo
wiedáiac záś Piotr rzekł iemu.
Pánie iesli ty iesteś / roskáż mi
do siebie przyść po wodách.
29. On zaś rzekł: przyidzi. N wy
stąpiwszy z łodzi Piotr / chodził
po wodách / (chcąc) przyść do
Jezusá. 30. Widzac záś wiátr
mocny zlekł sie / y poczynáiac
tonąć / krzyknął mowiąc: Pánie
záchoway mie. 31. Wnet záś Je
zus ściągnąwszy reke wziął go /
y mowi mu: málowierny / dla
cięgoś wątpił? 32. A gdy wstąpi
li do łodzi / vspokoił sie wiátr:
33. Oni záś co w łodzi (byli) przy
szedszy kłániáli sie iemu mowiąc
prawdziwie Boży syn iesteś.
34. Y przeprawiwszy sie przyszli
do ziemie Gennezáret. 35. A po
znawszy go meżowie mieyscá o
nego posłáli po wszytkiey okol
icy oney: y przynieśli iemu w
szech złe sie máiących / 36. Y pro
śili iego / áby tylko dotykáli kra
iu odzienia iego / y ktorzy sie kol
wiek dotykáli zdrowi byli.

Mar. 6. 53.

Rozdzial 15.

1. Tedy przystąpili do Jezusá z Jerozolimá v
ćzeni w pismie y Fáryzeussowie mowiąc:
2. Prze co vczniowie twoi prze
stępuią vstáwe stárszych? Bo nie
x mywáią rąk swoich gdy chleb
iedzą. 3. On záś odpowie
dáiąc rzekł im: Przeco y wy prze

Mar. 7.

sie Herodowi / Nzátym sprzyśie
ga obiecał iey dáć cięgoby pro
śiłá Oná záś náprawiona od
mátki swey / Day mi rzekłá / tu ná
mißie głowe Johánná Krzćićielá.
Nzáfrásował sie Krol / ále prze
klatwy (dla) śiedzacych z nim ro
skazał dáć iey.
Nposławszy ściał Johánná w
ćiemnicy. Nprzyniesiono glo
we iego na mißie y dano pánien
ce / y odniosłá mátce swoiey.
Nprzyszedszy vczniowie iego
wzieli ćiało iego / y pogrzebli ie.
Nszedszy opowiedzieli Jezusowi.
Nvsłyszawszy Jezus szedł z o
nad włodzi ná puste mieysce sam.
A vsłyszawszy tłuszcie / szły zá
nim pieszo z miast. Nwyszedszy
Jezus vrzrzał tłuszcia wielka y
rozlitował sie nad nimi / y vzdro
wił niemocne ich.
Gdyzáś był wiecior przystą
pili kniemu vczniowie iego mo
wiąc: puste iest mieysce / y go
dzinā iuż minełá / odpuść tłu
ście / áby szedszy do wśi kupiliby
sobie iedzenia. Záś Jezus rzekł
im: Niepotrzebá im iść. Dayćie
wy im ieść. Oni záś rzekli ie
mu: Niemamy tu tylko pięćioro
chlebá á dwie rybie. On záś
rzekł: przynieśćie mi ie sam.
Nroskazawszy tłuszciam śieść
ná trawie. Wziawszy pięć chle
bow y dwie rybie / błogosławił /
y polamawszy dał vczniom chle
by / vczniowie záś tłuszciam.
Niedli wszyscy y náiedli sie. N
nábráli co zbyło vłomkow dwá
naśćie koszow pełnych. Jedza
cych záś było táko pięć tyśiecy
bez niewiast y pácholat.
Nwnet przymusił Jezus vczni
swe wśiesć do łodzi / y naprzod
iść ná druga strone / áby rozpu
ścił tłuszcie: A odpuściwszy tłu
ście wszedł ná gore osobno mo
dlić sie. A gdy był wiecior sam ie
den był tám. Lodz záś iuż ná

Mar: 6.
Łuk: 9.
Joán: 6.

śrzod morzá byłá miotána wál
mi: był bo przećiwny wiátr.
Ćiwartey záś strażey nocney
przyszedł do nich Jezus chodzac
po morzu.
Nvwidziawszy go vczniowie
po morzu chodzacego strwożył
sie mowiąc: Obludá iest. N od
strachu krzyknęli.
Wnet záś przemowił knim Je
zus mowiąc. Vfayćie / ia iestem
nieboyćie sie. Odpowiedáiac
záś Piotr rzekł iemu. Pánie iesli
ty iesteś / roskaż mi do śiebie
przyść po wodách.
On záś rzekł. Przyidzi. Nwy
stąpiwszy z łodzi Piotr / chodził
po wodach / (chcac) przyść do Je
zusá. Widzac záś wiátr mocny
zlekł sie / y poczynáiac tonać / krzy
knął mowiąc. Pánie záchoway
mie. Wnet záś Jezus ściągna
wszy reke wziął go / y mowi mu:
málowierny / dla cięgoś wątpił?
A gdy wstąpili do łodzi / vspo
koił sie wiátr.
Oni záś co w łodzi (byli) przy
szedszy kłániáli sie iemu mowiąc:
prawdziwie Boży syn iesteś.
Nprzeprawiwszy sie przyszli
do ziemie Gennezaret.
A poznawszy go meżowie miey
scá onego posłáli po wszytkiey o
kolicy oney: y przynieśli iemu w
szech złe sie máiących.
Nprośili iego / áby tylko doty
káli kraiu odzienia iego / y ktorzy
sie kolwiek dotykáli zdrowi byli.

Már: 6.

Rozdzial 15.

1. Tedy przystąpili do Jezusa z Jerozolimá vczeni w
pismie y Fáryzeussowie mowiac.
2. Prze co vczniowie twoi prze
stępuią vstáwe stárszych? Bo nie
x mywáią rąk swoich gdy chleb
iedzą. 3. On záś odpowie
dáiąc rzekł im: Przeco y wy prze

Már: 7.

Apokr+NT SzB 1570, k. B2r
Ossol. XVI.Qu.2337

BSzB 1572, k. B2r
Ossol.XVI.Qu.2339

Arkusze w ApokrNT 1570 i BSzB 1572 – zestawienie

Karty	Zawartość	Karty
a_1-o_8, p_{1-10}	**APOKRYFY**	**te same**
NOWY TESTAMENT	Tłumaczenie zgodne z wydaniem r. 1572. Tylko w Testamencie Nowym nie ma przypisków ale tylko konkordancye.	
A_{1-8}	k. tyt. NT (różne dla obu ed.); spis ksiąg NT (tylko w BSzB 1572), Mt 1,1 – 13,11	inne
$B_{1.3-6.8}$	**Mt 13,11 – 14,6; 15,34 – 22,9; 23,28 – 24,51**	**te same**
$B_{2.7}$	Mt 14,6 – 15,34; 22,9 – 23,28;	inne
C_1-G_8	**Mt 24,51 – J 7,17**	**te same**
$H_{1-2.7-8}$	J 7,17 – 9,9; 15,1 – 18,30	inne
H_{3-6}	**J 9,9 – 14,31**	**te same**
J_1-R_8	**J 18,30 – Hbr 13, 21**	**te same**
od S_1	Hbr 13, 21 do końca NT	inne

Hebr. część ST
1572

Apokr+NT
1570

Zamiana kart
1572(?)

BSzB 1572

— Nowy Testament znowu przelozony, a na wielu mieyscach za pewnemi dowodami od przysad przez Simona Budnego oczysciony i krotkiemi przypiskami po kraioch obiasniony. Przydane tez sa na koncu tegoz dostatecznieysze przypiski, ktore każdey jakmiarz odmiany przyczyny ukażuia. — [Na końcu:] Dokonane są te święte nowego przymierza księgi na zamku Loskim Wielm. Pana JMP. Jana Kiszki krayczego w W. X. Litewskiem. Roku od narodzenia Syna Bożego 1574, miesiąca Kwietnia. w 8ce, k. 20 .... i 30.

Kórnik.

NT SzB 1574 (E, t. 13, 29-30)

NTSzB
1574

Zamiana kart
1589(?)

NTSzB 1589

NB XVI.O.858 (def.)

II.
„Niektóre Psalmy Dawidowe”
w tłum. Salomona Rysińskiego,
Lubcz nad Niemnem, 1614.

— Niektore psalmy Dawidowe częścią poprawione, częścią znowu przełożone na stare noty od Salomona Rysińskiego. Za zleceniem starszych. w Lubczu nad Niemnem w drukarniey Piotra Blasta. R. P. 1614. w 4ce, ark. 2.

Przypisał Rysiński wierszem Krzysztofowi Radziwiłowi. Są to tylko wyjątki z psalmu 1, 10, 27, 32, 42, 100, 119, 137, 143.

Jocher 2397. — Maciejow. III, 599. — Oloff 158. — Juszyńs. Dykcyon. II. — Węgiers. Hist. eccles. slav. 454. — Bentk. I. 222. Sowiński Słownik s. 328. Kórnik.

„Dawid”, E, t. 15, 76

— ob. Dawid (Niektóre psalmy 1614; ob. tom XV str. 76) — Kancyonał kalwiński (w Lubczu 1614, w Krakowie 1619) — Schosserus Christ. Theod. (1621).

Chodynicki III 48. — Bentkowski I s. 224, 250. — Grabowski w Rozpr. Akad. (filol.) t. XLIII (1906) s. 360. — Bandtke Hist. druk. I str. 343. — Siarczyński Obraz II 145. — Wiszniewski VI s. 403 i 524. — Węgierski Hist. eccles. Slav. 1652 s. 454. — Encykl. kośc. XXIII str. 612. — Łukaszewicz Wyzn. kalw. w Litwie I s. 164 w przyp., II s. 157. — Merczyng Mon. reform. polon. 1911. — Bartoszewicz Księgi humoru pol. 1897 (przedrukowuje wiele przysłów). — Korotyński Winc. w Kurjerze wileń. 1869 (i odbitka).

Celichowski, ogłaszając w Rocznikach pozn. Tow. Prz. Nauk (1891) t. XVIII poemat pt. Stanu wdowiego zabawy y pociechy, jemu przypisuje autorstwo. Istotnie rękopis tego poematu, pochodzący z Nieświeża, nosi współczesny napis, iż znaleziony był w papierach po Rysińskim.

Literaturę o jego „Niektórych psalmach“ ob. w t. XV str. 76.

„Rysiński Salomon”, E, t. 26, 535

— **Rysińscy Salomon i Andrzéj.** Rozwiódł się obszernie nad życiem i pismami Rysińskiego p. Wójcicki w Bibliotece Warsz. (1842. poszyt Lipcowy); wyliczył i ocenił jego dzieła, (na *Przypowieści* i *Psalmy* głównie uwagę zwróciwszy) i nic nie zostawił nad czembyśmy mogli się zastanawiać na nowo, wyjąwszy to, iż czwartego wydania przypowieści, które w Toruniu czytałem, nie przywiódł (2); tudzież o psalmów Dawida wydaniu, za Siarczyńskim i Juszyńskim poszedłszy, wyrzekł mylnie. Prostuję więc jego w téj mierze zdanie tą uwagą, że całkowity tytuł dziełka tego jest: *Niektore psalmy Dawidowe częścią poprawione, częścią znowu przełożone na stare noty od Salomona Rysińskiego. Za zleceniem starszych. w Lubczu nad Niemnem w drukarnicy Piotra Blasta. R. P.* 1614. (rzymską, Broszura w ćwiartce z dwóch złożona arkuszy, czytałem ją w Korn.). Przypisanie uczynił Rysiński wierszem do Krzysztofa Radziwiła. Nie jest to przekład całkowity psalmów, lecz tylko wyjątki z psalmu 1. 10. 27. 32. 42. 100. 119. 137. 143.

— Niektore psalmy Dawidowe częścią poprawione, częścią znowu przełożone na stare noty od Salomona Rysińskiego. Za zleceniem starszych. w Lubczu nad Niemnem w drukarnicy Piotra Blasta. R. P. 1614. w 4ce. ark. 2.

Przypisał Rysiński wierszem Krzysztofowi Radziwiłowi. Są to tylko wyjątki z psalmu 1. 10. 27. 32. 42. 100. 119. 137. 143.

Jocher 2397. — Maciejow. III. 599. — Oloff 158. — Juszyńs. Dykcyon. II. — Węgiers. Hist. eccles. slav. 454. — Bentk. I. 222. Sowiński Słownik s. 328. Kórnik.

Wacław Aleksander Maciejowski, „Piśmiennictwo Polskie," t. 3, Warszawa 1852, s. 599-600.

Co więcej, niektóre próby zastąpienia psalmów Kochanowskiego nowymi tłumaczeniami spotykały się ze znaczną krytyką. Szczególnie interesująca jest polemika z nie znanymi nam dziś w całości przekładami Samuela Rysińskiego[21], który podjął trud tłumaczenia spełniając polecenie synodu litewskiego:

[21] W Bibliotece Kórnickiej zachował się tylko rękopis zawierający przedmowę Rysińskiego, fragmenty kilku psalmów oraz wykaz ich incipitów („Początki Psalmów według abecadła").

P. Buchwald-Pelcowa, „Dawne wydania dzieł Jana Kochanowskiego", Warszawa 1993, 232.

HERBY XIĄŻĘCIA JEGO MOŚCI
PANA CHRZTOPHA RADZIWIŁŁA
ETC. ETC.

Słusznie Orła za klejnot Radziwiłłom dano,
Bo im zdawna y Rycerstwo y męstwo przyznano.
Trzy Pagby na wszytek świat stawią iuż podniy,
A zgadzają się dotkliwy ięzyk zgryzniony.

DANIEL NABOROWSKI.

DO
OŚWIECONEGO XIĄŻĘCIA
NA BIRZACH Y DUBINKACH
JEGO MŚCI PANA CHRZSZTOPHA.
RADZIWIŁŁA, ETC. ETC.
PRZEDMOWA
SOLOMONA RYSIŃSKIEGO.

Wielki Panie, y z wielkich przodków urodzony,
A lotnymi z obu stron orły otoczony.
Z których iuż iuż hucznym zacną stawią nogi,
Miedzy oba iasnego słońca miesz progi.
A drugi im dobrego przewodnika wzorem,
Przyjęta ostrym twardzi Zawsze toporem.
Niewątpię, iż swych Dziadów rozdymtrzaci sprawy,
Ktorzym chwalnie dorzli nieśmiertelny sławy:
Siła czasu dla tego swym wyrosom wymiesz,
Z nim wszyscy wdzięczny wieczyć y grobowy gniesz.

BK Mf 6630

NIEKTORE

PSALMY DAWIDOWE

CZĘSCIA POPRAWIONE
CZĘSCIA
Z NOWV PRZELOZONE
NA STARE NOTY.
OD
SOLOMONA RYSINSKIEGO.

ZA ZLECENIEM STARSZYCH.

W LVBCZV NAD NIEMNEM
W DRVKARNIEY PIOTRA BLASTA.
R. P. M. DC. XIV.

Tor KM TN 23017 adl

Herby Xiążęciá Jego Mości Páná Chrystophá Rádziwiłá ꝛc. ꝛc.

Słuſznie Orłá zá kleynot Rádziwiłom dáno,
Bo im zdawná y zacność y meſtwo przyznáno,
Trzy Trąby ná wſzyſtek świát sławę ich podáią,
A zazdrośći dorkliwy ięzyk zágłuſzáią.

DANIEL NABOROWSKI.

E XV, 76
KSIĘGOZBIÓR ... PRZYSTOWA ... OWEGO ... RUNIU
1994 : 160
Dar p. doc. dr Heleny Piskorskiej

Do Oświeconego Xiążęciá ná Birżach y Dubinkách Jego Mości Páná Chrystofá Rádziwiłá/ ꝛc. ꝛc.

PRZEDMOWA SOLOMONA RYSINSKIEGO.

WIelki Pánie/ y z wielkich przodkow vrodzony/
A lotnymi z obu ſtron Orły otoczony.
Z ktorych ieden huczynymi zacną ſławę regi/
Miedzy obá iáſnego ſłońcá miece progi.
A drugi mu dobrego przewodniká wzorem/
Vprzątá twárde oſtrym zawády toporem.
Nie wątpię/ że ſwych Dźiadow rozczytáiąc ſpráwy/
Ktoremi dźielnie doſzli nieśmiertelney ſławy.
Siłá czáſu dla tego ſwym wczáſom vymuieſz/
Iż w tym wdźięczną vćiechę y zabáwę czuieſz.
Jednák gdźiebyć przypádło iákie vprzykrzenie/
Gdyż nie w ſinák w iedney rzeczy vſtáwne ćwiczenie.
Weźm tym czáſem w ſwe ręce te pioſneczki nowe/
Przy ktorych niegdy brzmiáły gęśli Dawidowe.
Temi ſię ten Krol báwił/ lub to w ſrogim boiu/
Lub to w łágodnym trawił czáſy ſwe pokoiu.
W prawdźieć/ nie w tákiey bárwie/ y nie w tákim dźwięku/
Te ſtuki Pſálmow niosę do twych zacnych ręku.
Wiákim ſerce Krolewſkie niebieſkim ſpráwione
Nátchnieniem/ rzeczy Bogu śpiewáło nie płone.

PSALM XIII.

Vsquequo Domine obliuiscerис me in finem.

Jákże długo moy Pánie nędznego
Przepomináć chceß/ czy do dniá wiecznego?
Długoż chceß kryć twarz swoię odemnie?
Długoż się biedźić myśl będźie we mnie?
Co dźień żal sußy kośći/ sußy skorę/
A długoż będźie miał przećiwnik gorę?
Weyźrzyß o Pánie ná mię mizernego/
Wysłuchay Pánie Boże mnie smutnego.
Niech przez ćię będźie wzrok oświecony/
By mię sen nie ziął nieprzebudzony/
Aby záś nie rzekł przećiwnik złośliwy:
Już go mam w ręku/ iuż poczęnę z nim dźiwy.
Niechayby się nie ćießył ze mnie wßelki
Przenáśládownik moy máły y wielki/
Gdyby mię vyźrzał porußonego/
Nie day mu Pánie doczekáć tego.
Lecz iákom vfał w miłośierdźiu twoim/
Ták rácz łáskáwym bydź obrońcą moim.
Wßák w twey dobroći wßytko me vfánie/
Vćiechá sercá twe zbáwienie Pánie.
Záczym z serdeczney będę rádośći
Wßedźie twe sławił dobrotliwośći:
Ześ swoię możność nádemną wystáwił/
Gdyś mię ták wiela nieprzyiaćioł zbáwił.

PSALM XV.

Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo.

Kto będźie z tobą obcował/
W twoim świętym przybytku Pánie?
Kto tám wżdy będźie budował/
Albo sobie obiecował/
Ná twey świętey gorze mießkánie?
Ktory chodźi w niewinnośći/
A spráwiedliwośći pilnuie/
A mowi záwße w ßczerośći
Prawdę okrom obłudnośći/
W prostym sercu z ludźmi obcuie.
Nikomu nie vwłaczáiąc
Czći ięzykiem k ßácunku skłonnym/
Złe bliźniemu nie dźiáłáiąc/
Sławy mu nie nárußáiąc/
Nie dowierza powieśćiam płonnym.
Złośliwymi pogardzáiąc/
A tych záś/ co się boią Bogá/
Záwße czcząc y wysławiáiąc:
Nigdy tego nie tárgáiąc/
Co rzecże/ choć nań będźie trwogá.
Pieniędzy w lichwę nie dawa/
Tego dárem gárdźi owßeki/
Co ná niewinne powstawa.
Kto ták czyniąc nie vstawa/
Ten się nie záchwieie ná wieki.

PSALM XX.

Exaudiat te Dominus in die tribulationis.

Początki Psálmow według Abecádłá zebráne.

	Kártá	Psálm
A.		
ACh Pánie Boże/ ktory páśieſz Izráelá/	34	80
B.		
BEdę ćię Boże záwſze wynośił/	74	145
Będę czćił Páná czásu wſzelkiego/	21	34
Będźie śię wieke Krol z tego rádował/	12	21
Bog náſzá twierdza/ moc/ rátunek/	24	46
Bog ſtánąwſzy miedzy Bogi/	36	82
C.		
CHwalćie o ſłudzy Páńſcy/chwalćie ſwego/	45	113
Chwalćie wſzyſcy narodowie Páná/	49	117
Chwalćie Páná z świątnice reką nie ſpráwioney/	77	150
Chwal duſzo ma Páná mego/	41	103
Chwal duſzo moiá Páná/Páná będę chwalić/	76	146
Czásu tey náſzey pokuſy/	64	124
Czemuś nas odbiegł/ y kryieſz Pánie.	7	10
D.		
DAy vważny Boże Krolowi/	32	72
Do ćiebie Pánie duchá mego/	15	25
Do ćiebie ia w ſwey potrzebie/	63	123
G.		
GDy ſię Izráel Egypſkie wody/	46	114
Głoſem mym do Páná wołałem.	72	142
I.		
IAko wiecznie wiecznymi czáſy/	65	125
K.		
KTo będźie z tobą obcował/	11	15
KTo pod zaſłoną ieſt naywyżſzego/	38	91

Nád

	Kártá	Psálm
N.		
NAd głębokim Eufrátem w Bábilońſkiey ziemi/	71	137
Ná wierzchy gor pogládáiąc/	62	121
Niech ćię Pan wyſłuchawſzy z ćiáſnoty wybawi/	12	20
Nie karz mię Pánie w zápálczywośći/	4	6
Nie nam o Pánie/ nie nam ſtworzeniu/	47	115
Nikomu naprzod w ſzczęśćiu ſwym nie dádzą/	49	119
Nuż teraz ziemſcy narodowie.	41	100
O.		
ODdawćie cześć y chwałę Páńſkiemu imieniu/	69	135
O iák ieſt przedziwne náſz Pánie/	5	8
O iák ſą miłe twe przybytki Pánie/	37	84
Oto iák dobra y iáko przyiemna/	68	133
Otoż teraz Páńſcy ſłudzy/	69	134
P.		
PAnie/ nie niośę ſwego ia ſercá wyſoko/	68	131
Pan me świátło y zbáwienie/	17	27
Pan mię moy páśie/ czegoż niedoſtawa/	14	23
Poſłuchay Pánie ſłow moich/	3	5
Pośpieſz ſię Boże k memu wyrwániu/	28	70
Przeć narodowie ták ſię mieſzáią/	2	2
Przeć ſię bogatu z niecnoty chlubiſz/	27	52
R.		
ROwnie iák buyna láni czásu gorącego/	22	42
RZekł Pan do Páná moiego/śiedź mi po práwicy	44	110
S.		
SZczęśliwy miedzy ſzczęśliwemi/	1	1
SZczęśliwi/ ktorych grzechy zgłádzono/	19	32
W.		
WPánu ia ſwoie pokładam duſánie/	9	11

W tobie

23017

	Kártá	Psálm
W tobie mam nádźieie Pánie/	29	71
Wysłuchay me modły Pánie/	73	143
Y.		
YJákże długo moy Pánie nędznego/	10	13
Z.		
ZGłębokośći swych ćieżkośći/	67	130
ZZmiłuy się Boże/ vżal się mdłego/	25	51
Z kedy się społem Pánu śpiewaymy/	40	95
Zywot ten będźież miał błogosłáwiony/	66	128

Drukowano
W Lubczu nád Niemnem
V Piotrá Bláśtá.
Roku Páńśkiego 1614. 24. Máiá.

III.
Proverbiorvm Salomonis […],
w tłum. Józefa Domaniowskiego,
Lubcz nad Niemnem, 1623.

„Salomon”, E, t. 27, 39

Brak:

-„Domaniowski Józef”, E, t. 25, 277-278;

4. Proverbiorum Salomonis versio poetica. Lubcz 1622, dr. P. Blastus Kmita. (Wg S. Szczotki tekst łac. i pol. wyd. Lubcz 1623).

Parafraza łac. w dystychach elegiackich „Przypowieści” Salomona, wraz z przekł. pol.

NK, t. 3, 138

— Proverbiorum Salomonis versio poetica Josephi Domanevii. Lubecae Lithuanorum in typographia Petri Blasti Kmitae Anno 1622 w 4ce, 2 k. nlb. i 84 stron.

Oryginał łaciński wraz z przekładem wierszem polskim obok. Na czele umieszczono epigramma Josephi Domaniewski a Mniewo do Rafała Leszczyńskiego wdy Bełzkiego. Druk gocki.

Wedle notatki udzielonej memu ojcu przez Birgela egzemplarz, który był jego własnością, miał nosić datę 1622. — Obacz o tem tom XVI str. 277 gdzie opisano „klocek“ Birgela (pastora w Słucku). Ponieważ biblioteka Birgela przeszła po r. 1900 częściowo do bibl. syn. ewangel. w Wilnie a częściowo do bibl. Czarneckiego (Bawor.), tamby należało tego klocka dziś szukać. — Porównaj też tom XVI s. 297, gdzie przy Dowgirdzie wspomniana „przypowieść“ z r. 1624, także druk w Lubczu. Może to w jakim związku?

„Salomon”, E, t. 27, 39

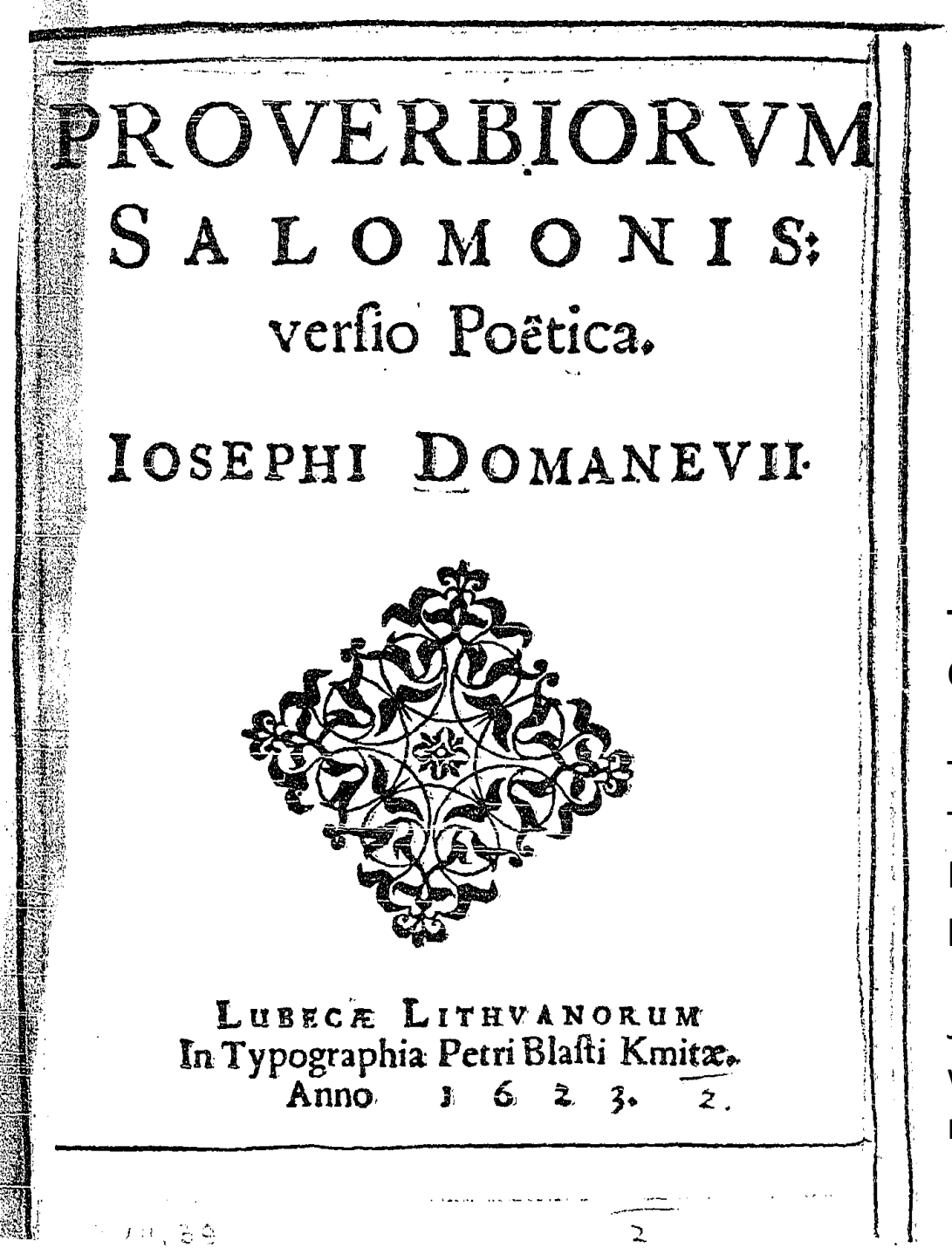

PROVERBIORVM
SALOMONIS:
versio Poëtica.

IOSEPHI DOMANEVII.

LUBECÆ LITHVANORUM
In Typographia Petri Blasti Kmitæ.
Anno 1623.

Tor KM TN 23018 adl.
Cały klocek: TN 23017-23024

TN = depozyt Towarzystwa Naukowego w Toruniu przechowywany w Książnicy Miejskiej. Część zbiorów TN to dary, które przyjechały po wojnie z Wilna do Torunia.

Jest to więc tzw. „klocek Brigela”, pastora w Słucku, który opisał K. Estreicher Junior na podstawie notatki ojca.

PROVERBIORVM SALOMONIS

interpretatio Poëtica

IOSEPHI DOMANEVIJ.

CAPITIS 1.

PRincipium, Domini timor est, sapientiæ: at illam 7
Demens elatâ spernere mente solet.
Si te quando traheri verbis mala turba malorum
Ad scelus infandum, disce referre pedem. 10
Otia disperdunt stolidos optata, vicissim 15
Prosperitas stultos perdere summa solet. 32

CAPITIS 2.

SI tibi, mi fili, fuerit Sapientia cordi,
Atq; illam propriâ voce vocare velis, 3
Si velut argentum quæras ceu quærere magna
Thesauros aliquis sedulitate solet: 4
Cognosces Dominum, Domini sanctumq; timorem,
Vt sapias, Dominus suppeditare potest. 5
Cognosces rectum callem rectasq; viarum,
Iustitiam rectam iudiciumq; bonum. 9
Quando ingressa tuum fuerit sapientia pectus,
Grata animo multùm dulcis eritq; tuo. 10
Carpe vias hominum iustorum, carpe piorum:
Fectorum placeat semita recta tibi. 20
Rectus homo certè terram incolet, integer autem
Et simplex in ea quisq; superstes erit. 21
Funditus è terra sed disperdentur iniqui,
Transgressor simili perditione ruet. 22

CAPI-

1. Ecce timor domini ipsa est sapientia & recedere á malo, intelligentia. Iob. 28. 28

Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ, superbia, saturitas panis, & abũdãtia & otiũ ipsius. &c. Ezech. 16. 49

Hebraism. h. e. intelligẽtiã accersiueris. i. si clamaueris, p ea ad Deum. Vatab.

Nihil est tã difficile q; assiduus & im,pbus labor euicere non possit.

Beati mites, quoniã ipsi possidebũt terram. Matt. 5. 4.

Vult Domini sup facientes mala, vt pdat de terra memoriã corũ. Psal. 34. 17. 1. Pet. 3. 12.

PRZYPOWIEŚCI SALOMONOWE.

przekłádánia

IOZEFA DOMANIEWSKIEGO

Rozdźiału 1. wierſz

7 BOiáźń Páńſka ieſt mądrość naprzednieyſza: ále
Ta człowiek nierozumny pogardza zuchwále.
10 Jeśliby ćię źli wiedli ná swoie złe drogi
15 Synu moy/ chćiey záwśćiągnąć od nich swoie nogi.
32 Prożnowánie ſzalone ludźi pomorduie/
A głupie ludźi dobra fortumá popſuie.

Rozdźiał. 2.

3 JEśli serce obroćiſz do mądrośći swoie
Synu/ á oney wołáć będą vſtá twoie:
4 Jeśli ſię ſtáráć będźieſz iáko ſię ſtáráią
O śrebro y o ſkárby/ ktorzy ich ſzukáią.
5 Poznaſz Páná/ zrozumieſz boiáźń iego świętą:
Wiele dobrá y mądrość znaydźieſz niepoiętą.
9 Tedy y spráwiedliwość y sądy prawdźiwe
Poznaſz y wyrozumieſz śćieżki spráwiedliwe/
10 Kiedy wstąpi do sercá twego mądrość żywa/
A ták ćię vmieiętność vćieſzy prawdźiwa.
20 Przechadzay ſię drogámi ludźi spráwiedliwych/
A piłuy vſtáwiczżnie śćieżek ich cnotliwych.
21 Ludźie cnotliwi pewnie zoſtáną náźiemi/
A ludźie spráwiedliwi mieſzkáć będą z niemi:
22 Ale z niey niepobożni będą wygládzeni/
A przeſtępcy vpadkiem wielkim poráżeni.

Rozdźiał:

IV.
„Psalmy Dawidowe przekładania Macieja Rybińskiego”
(od 1605)

— Psalmy Dawidowe Przekładania X. Macieja Rybińskiego. We Gdańsku Drukował Jendrzy Hünefeldt. Roku 1628. w 8ce, ark. 14, sign. Aij—Ovj. Z nutami. Wrocł. miejs.

— Toż: .... Gdańsk 1630. w 24ce. Jocher 2396. — Załus. Bibl. 26. — Wiszniewski VI. 524. — Bibl. War. 1841. III.

„Dawid”, E, t. 15, 76

172. Gd, AH, [**1630**], in 24, ss. 312, k. tyt. frontispice, got. Współwydane: Hymny albo pieśni duchowe...; Modlitwy chrześcijańskie...; Summa nauki....; E XV 76; Stuttgart WLB

W. Chojnacki, „Bibliografia polskich druków ewangelickich…”

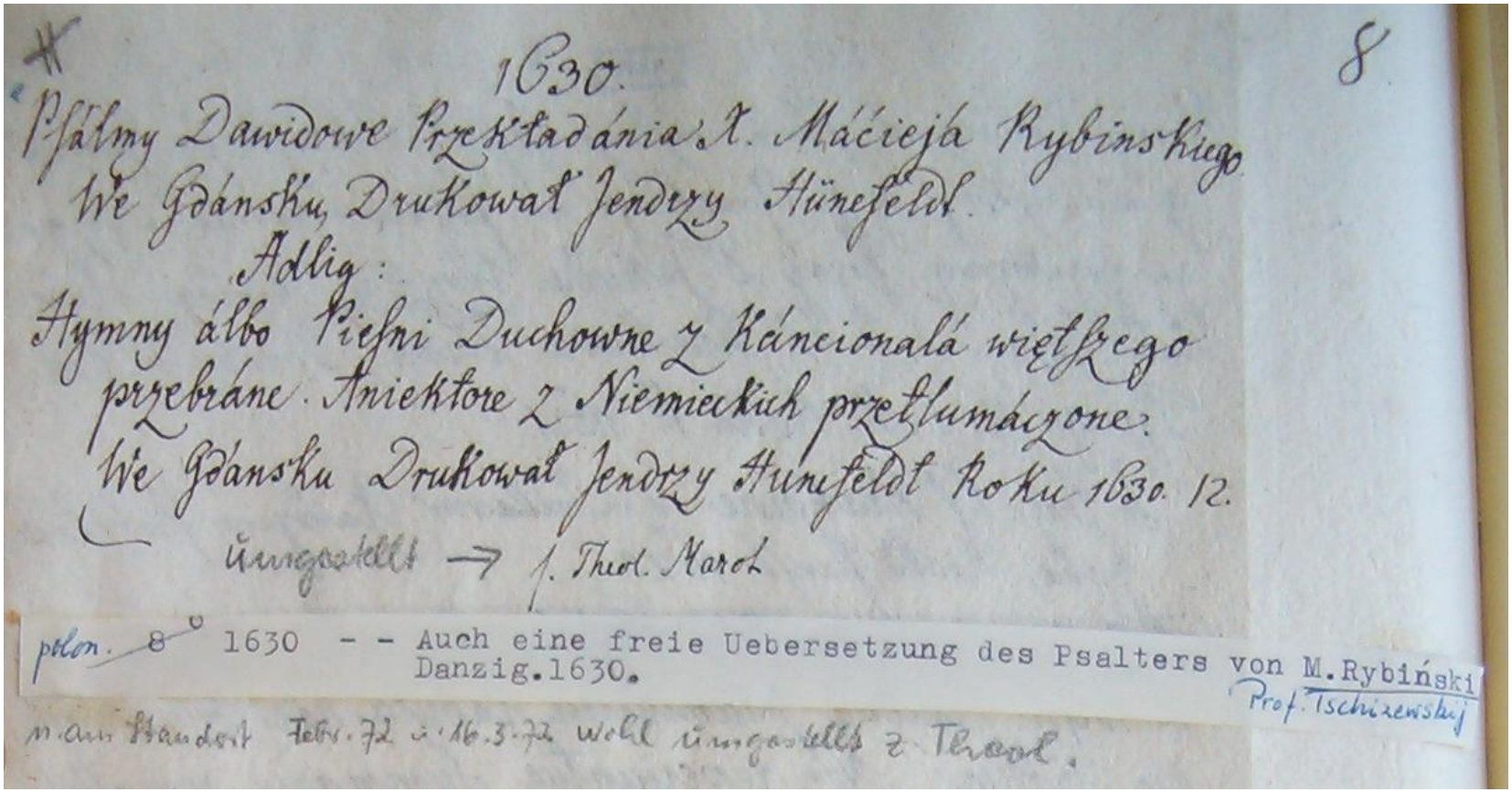

1630. 8

Psalmy Dawidowe Przekładania X. Máćieja Rybinskiego We Gdánsku, Drukował Jendrzy Hünefeldt.

Adlig:

Hymny álbo Pieśni Duchowne z Káncionalá więtszego przebráne. Niektore z Niemieckich przetłumáczone. We Gdánsku Drukował Jendrzy Hunefeldt Roku 1630. 12.

Ungedruckt → 1. Theol. Marol

polon. 8° 1630 - - Auch eine freie Uebersetzung des Psalters von M. Rybiński Danzig. 1630.

Prof. Tschizewskij

n. am Standort Febr. 72 u. 16.3.72 wohl ungedruckt z. Theol.

St WLB 3228005

Miedzioryty Cornelisa Claesza Duysenda

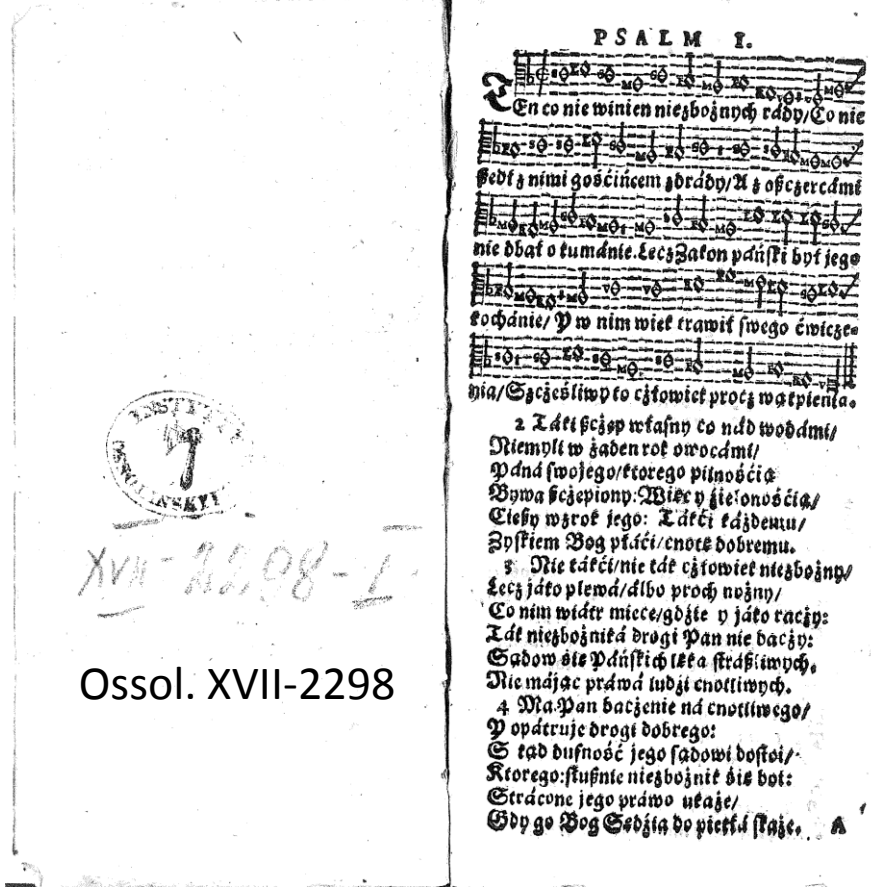

Ossol. XVII-2298

175*. Gd, AH, [**1636**], in12 ss. nlb.312, got.

W. Chojnacki, „Bibliografia polskich druków ewangelickich…”

„Dawid”, E, t. 15, 76:

— Toż:.... przekładania X. Macieia Rybińskiego. We Gdańsku Drukował Jendrzey Hünefeld. w 12ce, ark. A—N.

(Przytem:) Hymny albo Pieśni Duchowne z Kancyonału większego przebrane, a niektore z Niemieckich przetłumaczone. We Gdańsku. drukował Jędrzey Hunefeld. R. 1636. w 12ce, ark. A—H. — Summa Nauki Chrześciańskiey. tamże ark. A—E.

Jocher 7178. — Oloff Beyträge I. 320. 333.

„Dawid”, E, t. 15, 76:

— Toż: ... Gdańsk drukował Andrzey Hünefeld 1633. w 24ce.
Ossol. — Warsz. Uniw.

168. Psalmy Dawidowe. We Gd; A. H. **1633**. in 12, s. nlb. 240, got. – tłum. Ryb. Egz. Wilno BAN; Ossol.

W. Chojnacki, „Bibliografia polskich druków ewangelickich…”

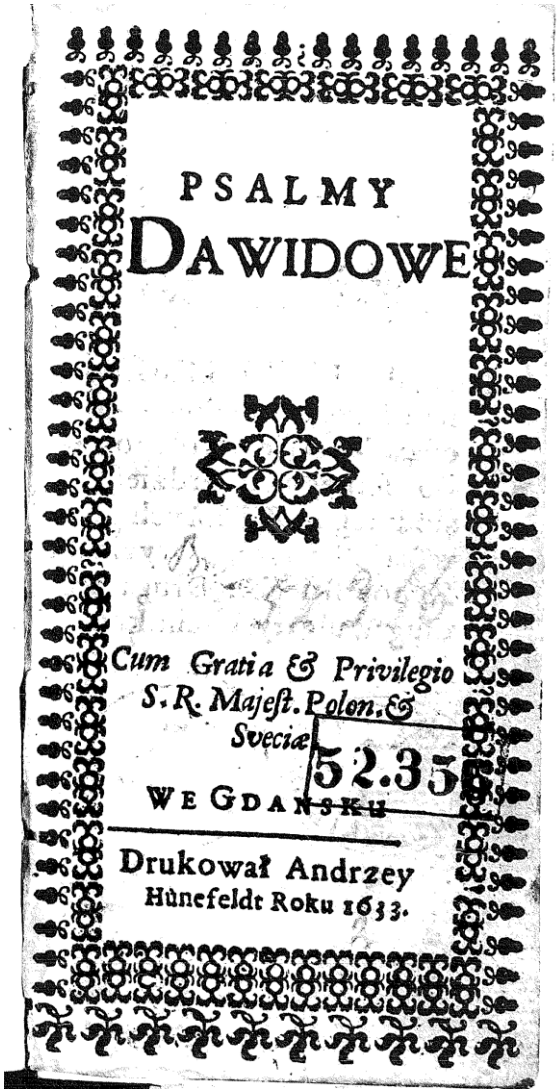

PSALMY
DAWIDOWE

Cum Gratia & Privilegio S. R. Majest. Polon. & Sveciæ

52.35

WE GDANSKU

Drukował Andrzey Hünefeldt Roku 1633.

):(

Dwojáka Liczbá kłádźie śię nád káżdym Pſalmem, począwſzy od jedenaſtego, áż do ſetnego czterdźieſtego śiodmego. Z ktorych pierwſza jeſt według Oryginału Zydowſkiego: Druga według Wulgaty Láćinſkey.

INSTYTUT OSSOLIŃSKICH
BIBLIOTEKA OSSOLIŃSKICH
XVII-2577-I

PsG - Ossol. XVII-2577

PSALMY DAWIDOWE.

PSALM I.

Błogosłáwiony maż/ ktory nie chodźi w rádźie niepobożnych/ á ná drodze grzeſznych nie stoji/ y ná ſtolicy naśmiewcow nie śiedźi:
2. Ale w Zakonie PAńſkim jeſt kochánie jego: á w Zakonie jego rozmyśla we dnie y w nocy.
3. Abowiem będźie jáko drzewo nád ſtrumieniem wod wſádzone/ ktore owoc swoj wydawa czáſu swego/ á liſt jego nie opada: y wſzyſtko cokolwiek czynić będźie poſzczęśći śię.
4 Lecz nie tak niepobożni: ale ſa jáko plewá/ ktorą wiátr rozmiata.
5 Przetoż śię niepobożni ná ſądźie nie oſtoją: áni grzeſznicy w zgromádzeniu ſpráwiedliwych.
6. Abowiem zna PAn drogę ſpráwiedliwych: Ale drogá niepobożnych zginie.

PSALM II.

Przeczże śię pogánie buntują? á narodowie przemyśláją prozne rzeczy?
2. Zchodzą śię Krolowie ziemſcy: á Książętá rádzą ſpołem przećiwko PAnu/ y przećiw pomázańcowi jego/ mowiąc:
3. Potárgajmy związki ich? á odrzućmy od śiebie powrozy ich.
4. Ale ten ktory mieſzka w niebie/ śmieje śię: PAn ſzydźi z nich.
5. Tedy będźie mowił do nich w poyedlu

KONIEC